

УДК 341.48:316.485.26

А. В. Антипенко

ТЕРОРИСТИЧНИЙ КОНФЛІКТ ЯК ОБ'ЄКТ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Виникнення й формування права збройних конфліктів зумовлюється насамперед прагненням суспільства запобігти злочинам, які спотворюють смисл відкритого протиборства та спрямовуються на невинних, не причетних до збройної боротьби людей. Однак саме такими показниками характеризуються й терористичні злочини.

Така іррегулярність, незіставність засобів боротьби в конфлікті, коли одна сторона в безпосередніх взаємодіях може спричинити суттєву шкоду, не застосовуючи збройних методів, а інша («терористична») використовує нетрадиційні в розумінні воєнного мистецтва способи й засоби впливу на супротивника, породжує значні проблеми для правового регулювання в межах міжнародного права збройних конфліктів.

Цими й деякими іншими обставинами слід пояснити половинчастість рішень Женевської конференції в частині надання правомірності національно-визвольній боротьбі.

Прийняття Додаткових протоколів від 8 червня 1977 р. до Женевських конвенцій цю прогалину частково усуває. Завдяки Протоколу I, який стосується жертв міжнародних збройних конфліктів, і Протоколу II, що передбачає захист жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру, легітимізація іррегулярності в збройних конфліктах набуває більш конкретних форм.

Підстави вважати воєнними злочинами діяння, які вчиняються терористично-повстанськими формуваннями, безсумнівно розширюються положеннями Протоколів I та II. Адже в їх діях неважко виокремити ознаки складів злочинів, які притаманні збройним конфліктам.

І хоча тероризм усе ще значною мірою залишається поза правовим контролем, застосовність права збройних конфліктів для потреб регулювання боротьби з терористичною діяльністю позитивно впливає на розв'язання проблеми боротьби із цим міжнародним злочиним у цілому. У цьому випадку зазначена застосовність полягає в поєднанні двох зустрічних тенденцій: з одного боку, елементи, що надають праву збройних конфліктів антитерористичної спрямованості, містяться в самих його нормах, а з іншого – дії терористично-повстанських формувань за об'єктивними й суб'єктивними ознаками цілком піддаються кваліфікації як злочинна поведінка (діяння) однієї зі сторін збройного конфлікту [1, с. 349].

Так, положення ст. 51 Протоколу I очевидно містять заборони, антитерористичний смисл яких пов'язаний із перешкоджанням випадковому вибору предмета посягання (невинні жертви), захопленню й використанню заручників тощо.

Важливою заборонаю антитерористичного характеру, яка має перспективу консенсусного втілення, є положення ст. 35 про те, що «право сторін, які протистоять у конфлікті, вибирати методи й засоби ведення війни, не є необмеженим». Реалізація цього положення в антитерористичній сфері цілком вірогідно може відбутися

через оцінку терористичного акту як забороненого засобу збройної боротьби. Адже в міжнародному праві сформувалася певна система норм, що стосується використання окремих видів зброї, які спричиняють найбільші страждання як тим, хто воює, так і мирному населенню [4, с. 147].

Можна припустити, що терористичні конфлікти частково підпадають під дію Протоколу II. Це стосується характеристики терористичних формувань як організованих збройних груп, ведення збройної (хоч і специфічної) боротьби з урядовими силами, наявності «відповідального командування».

Специфіка ведення збройної боротьби в терористичному конфлікті усуває сталий критерій прив'язки до певного театру воєнних дій і потреби у фізичному контролі над «частиною території держави». Критерії «безперервність», «узгодженість» а також «воєнність» дій у виконанні терористичних угруповань у цілому присутні, проте потребують певної специфікації.

Водночас попередні міжнародні кримінально-правові аналізи норм і положень Протоколу II вказують на те, що вони містять засадничі підстави для можливої юрисдикції щодо терористичних збройних конфліктів. Передбачаючи кримінальне переслідування за кримінальні правопорушення під час збройних конфліктів, Протокол II фактично формує підґрунтя для самостійної «антитерористичної» юрисдикції, її умовної адаптації до специфіки терористичних збройних конфліктів. Ним визначено заходи захисту цивільного населення, які виявляються в тому, що воно не повинне бути об'єктом нападу [3, с. 731, 732].

Оцінюючи антитерористичну спрямованість Протоколу II, слід звернути увагу на термінологічну переважаність його змісту, що само по собі вказує на нагальну потребу в розвитку й специфікації юрисдикції щодо асиметричної збройної боротьби. Насамперед це стосується заборони актів тероризму. Слід зауважити, що міжнародний злочин «тероризм», власне кажучи, ідентифікується з терористичним різновидом збройного конфлікту, оскільки визначається як «таке, що базується на конфлікті, насильницьке протиборство, яке поряд із завданням шкоди державі посягає на міжнародну безпеку та світопорядок і зумовлюється різністю політичних, економічних і культурних інтересів груп держав, держав, народів, націй, соціальних груп і рухів за умов використання хоча б однією із сторін терористичних актів як способу впливу на супротивника для досягнення політичних цілей» [1, с. 23].

Тому поняття «акти тероризму», суворо кажучи, може містити діяння обох протиборчих сторін, що у вирі насильницького протиборства утворюють терористичний конфлікт, тобто тероризм. Отже, це можуть бути не лише терористичні акти, а й, наприклад, акти з перешкоджання національному самовизначенню, політичній та економічній незалежності, акти з порушення територіальної недоторканості тощо.

Такий підхід відповідає концепції сукупного суб'єкта складу тероризму, що знайшла втілення в наведеному визначенні поняття цього злочину. Він також передбачає визнання протиборчих у терористичному конфлікті сторін.

Оскільки такі акти здебільшого йдуть від домінуючих, розвинених держав, то в терористичному конфлікті вони знаходять підтримку урядових сил цих держав, їх захист, який наражається на терористичні акти протидіючої сторони.

Терористичний акт визначається як злочинне загальнонебезпечне діяння в тероризмі зі створення умов впливу на міжнародну організацію, державу та їх представників, на юридичних чи фізичних осіб, на групу осіб із метою примушення здійснити або утриматися від здійснення певної дії, вчинене шляхом залякування за наявності умислу на спричинення загибелі невинним людям [1, с. 23].

З огляду на сказане норми, що передбачали б регулювання терористичних конфліктів, слід формувати, спираючись на визначення тероризму як терористичного конфлікту, а терористичного акту – як засобу збройної боротьби. Однак загальноприйнятність наведених визначень є ключовою проблемою міжнародного права в цілому.

Тому найбільш реальним шляхом формування юрисдикції права збройних конфліктів щодо тероризму є шлях спирання на чинні міжнародно-правові документи, які створюють основу для розвитку ідеї визначення терористичних актів злочинним засобом збройної боротьби. У подальшому це через криміналізацію діяння в національних законах та введення міжнародних злочинів тероризму й терористичного акту до Статуту Міжнародного кримінального суду має перспективу реалізації відповідальності.

Чотири Женевські конвенції від 12 серпня 1949 р. та Додаткові протоколи до них від 8 червня 1977 р. загалом визнали можливість ведення війни позадержавними угрупованнями.

Однак міжнародне право збройних конфліктів визнало повстансько-партизанську іррегулярність, з одного боку, у період, коли вона вже не створювала загрози розвитку й домінуванню групи країн так званого «золотого мільярду», а з іншого – коли така іррегулярність, у тому числі й через зазначену причину, за всієї очевидності стала набувати змісту терористичної асиметрії.

Визнаючи при цьому легальність і легітимність підстав і мотивів, якими керуються ті, хто бореться за національне самовизначення, та забезпечуючи їх правовий захист, міжнародне право збройних конфліктів не визначило водночас неправомірність поведінки й дій протиборчої сторони в конкретних юридичних критеріях та ознаках, а також сферу відповідальності держав і фізичних осіб, які представляють цю сторону за міжнародним правом.

Іншими словами, подальшого розвитку вказані демократичні започаткування в праві не отримали, оскільки стало зрозуміло, що хоча б часткова легітимізація терористичних актів як крайнього засобу іррегулярної боротьби може вивести її з берегів будь-якого правового регулювання. Ця терористична асиметрія небезпідставно оцінюється як «непередбачувана за наслідками та така, що навряд чи підлягає політичному й правовому контролю» [1, с. 354].

Спираючись на конфліктологічне розуміння ситуації, що утворюється в міжнародному просторі, слід вказати на наявність підстав для формування обопільного інтересу протиборчих у глобальному терористичному конфлікті сторін до його припинення.

Сторона, яка використовує терористичні методи ведення збройної боротьби, отримує в межах права збройних конфліктів можливість задекларувати правомірність мотивів і цілей, досягнення яких вона прагне через терористичний конфлікт.

Для іншої протиборчої сторони вигода передбачається насамперед у тому, що під міжнародно-правовий контроль може бути взято безпеку терористичних ак-

тів, можливості ефективної протидії яким для цієї сторони в умовах глобалізації скорочуються. Насамперед це виявляється в тому, що «утримувати» терористичний театр воєнних дій у конфліктних зонах, «організованих» на територіях «третього світу» (Ірак, Афганістан, Близький Схід тощо), стає дедалі важче. Непереконливість політичних, економічних і міжнародно-правових аргументів, за якими здійснюється втручання у внутрішні справи держав, що входять у коло геополітичної зацікавленості, стає дедалі очевиднішою. Водночас усе менш дієвим в антитерористичних заходах стає фактор військово-економічної потуги розвинених держав. А головне, що очевидно безглуздим у сучасному світі стає принцип своєрідного відбору й усунення зі світової арени «неадаптованих», «неприспосованих» суб'єктів міжнародних відносин.

Логіка глобалізації вимагає однозначного визнання єдності загальнолюдської перспективи. Через єдність і взаємозалежність світу сепаратні стратегії прориву в краще майбутнє створюють небезпеку глобальної терористичної війни.

Ознаки невідворотності такого глобального консенсусу вказують також на велику вірогідність консенсусу на такому актуальному вістрі міжнародних соціальних взаємодій, яким є терористичне протистояння.

До того ж спонукає об'єктивний процес етнокультурної асиміляції, у результаті якого на території розвинених країн Європи й Америки мешкають десятки мільйонів представників регіонів «третього світу». З точки зору терористичних технологій цей не зворотний за своїм змістом процес створює практично не вразливий «арсенальний» базис, який дозволить перенести епіцентр терористичних вогнищ на територію Європи, США та інших розвинених країн. Масштабні терористичні акти, які вчинено останнім часом у таких благополучних країнах, як Велика Британія, Іспанія, Норвегія, є красномовним свідченням можливого започаткування зазначеного процесу.

«Не помічати» його з точки зору правового регулювання стає вже неможливо. Міжнародне право мусить у превентивному порядку забезпечити міжнародне суспільство від терористичного сценарію з'ясування відносин між суб'єктами різного рівня розвитку, представниками східних традиціоналістських культур і західної цивілізаційної моделі. Зрозуміло, що справа не може йти про правомірність терористичних методів діяльності, як це відбулося з легітимізацією повстансько-партизанської боротьби, зважаючи на її національно-визвольні цілі. Проте така ситуація, коли логіка розвитку права відповідно до соціально-економічних перетворень стає небезпечною для суспільства, є свідченням системної кризи світоустрою.

У сфері політики спостерігаються намагання нівелювати терористичні ознаки цієї кризи звинуваченнями щодо глобального екстремізму (ніби той з'явився сам по собі), а у сфері права – через абсолютизацію злочинності терористичної діяльності як такої. Завдяки впровадженню тринадцяти універсальних антитерористичних конвенцій і багатьох інших міжнародних актів, норм і положень поки що створюється враження адекватності відповіді міжнародному тероризму. Подібне перекручене нормотворення в міжнародних взаємодіях щодо тероризму базується на небажанні визнати дійсний стан справ та веде до «самовизначення» тероризму як соціальної ідеології народів «третього світу», а також як прийнятого для них засобу збройної боротьби (через прогалини в міжнародному праві).

З погляду на легітимний процес приходу до влади терористичних рухів та угруповань («Братів-мусульман» і салафітів у Єгипті, «Хезболли» в Лівані, «Хамасу» в Палестинській автономії) можна заключити, що цей процес, власне кажучи, вже розпочався. Про небезпечність квазінормотворення у сфері регулювання асиметричної збройної боротьби попереджав ще в 60-х рр. ХХ ст. К. Шмітт: «Тоді інше обережно стилізоване нормування постає лише таким містком над безоднею, який ховає у собі перетворення понять про війну, про ворога, про партизана, що матиме великі наслідки» [5, с. 53].

Однак таку критику неефективності міжнародного права в антитерористичній сфері не слід розцінювати як спроби виправдувати тероризм. Ідеться зовсім не про визнання правомірності терористичних актів. Правильність визнання їх злочинності не піддається сумніву. Ідеться про побудову формули визначення злочинності терористичних методів дій у всьому комплексі злочинного механізму політичних, економічних, соціальних та етнокультурних складових виникнення й ескалації тероризму.

Іншими словами, визнання терористичних актів злочинним засобом боротьби не повинне означати обов'язкове визначення злочинності руху, організації або угруповання, яке застосовує цей засіб боротьби. Адже, наприклад, далеко не завжди держава, зважаючи на заборону агресивної війни, визнається злочинною лише на тій підставі, що має значні озброєння (в тому числі заборонені міжнародним правом), які явно перевищують потреби самооборони.

Суттєвою перешкодою на шляху залучення нормативного потенціалу міжнародно-правових актів права збройних конфліктів для впливу на тероризм є абсолютизація злочинності терористичних актів, а також ототожнення злочинності методів терористичної діяльності з її сутністю, цілями й мотивами.

Декларацією про заходи ліквідації міжнародного тероризму 1994 р. (п. 3 ст. 1) визначено, що злочинні акти, спрямовані або розраховані на створення обстановки терору серед широкого загалу, груп осіб або конкретних осіб у політичних цілях, ні за яких обставин не підлягають виправданню, якими б не були міркування політичного, філософського, расового, етнічного, релігійного або будь-якого іншого характеру, що можуть наводитись на їх виправдання [2, с. 774].

Абсолютизація злочинності терористичних актів та відповідальності за них нівелює правовий вплив на соціально-економічний контекст і причини, за якими саме терористичним актам надається перевага перед іншими засобами збройної боротьби.

Так відбувається у випадках, коли ворога розглядають як неповноцінну людину або носія злочинної ідеології. Тоді зникають умови, необхідні для стримуючої згоди, і «правильне право», на яке посилаються, щоб дати волю насильству, означає поразку права.

Як уже було сказано, після Другої світової війни, коли відбувся гуманітарний прорив у суспільстві, міжнародне право визнало (хоча й не повною мірою) правомірність національно-визвольної боротьби, а отже, повстансько-партизанські засоби й методи.

Реагуючи, таким чином, на своєрідний розвиток іррегулярності в збройній боротьбі, міжнародне право зіткнулося з її трансформацією в терористичну

стадію, яка за своєю суттю проривала ланцюг контрольованості й «оберігуваності» збройної боротьби та її наслідків із боку великих держав. На відміну від повстанства, легітимізація терористичної іррегулярності утворювала реальну небезпеку геополітичному й гео економічному домінуванню світового «ядра». Міжнародний правотворець усвідомив межі небезпечності розвитку такої демократичної тенденції в міжнародному праві та своєчасно «захлопнув цю скриньку Пандори» прийняттям низки універсальних і регіональних антитерористичних конвенцій, які формують юридичну позицію абсолютної криміналізації терориста [1, с. 360].

Суперечливість ситуації полягає не в тому, що терористичний акт визнано злочином за міжнародним правом. Акти тероризму кваліфіковано як злочин, зокрема ст. 4 Протоколу II, і для цього існують усі правові підстави. Проблема полягає в тому, що злочинність методу збройної боротьби винесено на титул політичних рухів і поширено на їх мотиваційні складові. Тобто абсолютизація злочинності методу збройної боротьби, яким є терористичні акти, створює бар'єр для криміналізації всього комплексу діянь, які утворюють сам злочин (тероризм), під час якого зазначений злочинний метод боротьби знаходить застосування. Внаслідок цього фактично відбулося спростування легітимності низки національно-визвольних рухів, вони перетворилися на злочинні терористичні організації. Таких перетворень зазнали, наприклад, курдські національно-визвольні угруповання (Курдська робітничка партія), Організація Визволення Палестини (терористична організація «Хамас») та інші.

Обставини, що зумовлюють надання переваги застосуванню терористичних актів як злочинного засобу ведення збройної боротьби, мають піддаватися чіткій юридичній кваліфікації та не повинні служити підставою для виведення політичного руху поза межі права збройних конфліктів.

Досвід свідчить, що це не приносить відчутних результатів у боротьбі з тероризмом, а навпаки, додає конфліктності в протиборстві. Адже учасники терористичних формувань із самого початку усвідомлюють своє знаходження поза законом і вимогами цивілізації та розвивають власне бачення правосвідомості й правослухняності. Зважаючи на те, що збройна боротьба в межах поляризованого глобального соціуму набуває відчутної терористичної перспективи, такий стан справ має своїм наслідком загрозу терористичного хаосу, позбавляючи протиборство навіть мінімального правового контролю. Адже закони й звичаї збройної боротьби передбачають такий контроль через сполучене втілення прав та обов'язків сторін конфлікту. До всеохоплюючої рівноправної побудови юридичної норми спонукає також чинне право збройних конфліктів. Не випадково преамбула Протоколу I містить таке положення: «Високі Сторони, що домовляються <...> підтверджуючи далі, що положення Женевської конвенції від 12 серпня 1949 р. і цього Протоколу повинні за будь-яких обставин застосовуватись для всіх осіб, які знаходяться під захистом цих документів без будь-якого несприятливого відрізнення, що ґрунтувалося б на характері та походженні збройного конфлікту або на причинах, що висуваються сторонами, які знаходяться в конфлікті або приписуються їм» [2, с. 688].

Тому доцільність визнання незаконних збройних формувань терористичної спрямованості стороною в збройному конфлікті передбачає позитивний вплив уже тим, що утримує цей конфлікт у правовому полі, змушуючи його учасників діяти відповідним чином або щонайменше зважати на визнання правом, а отже, і суспільством цілей і мотивів їхньої боротьби. Тим більше, що наведене положення Протоколу І є обов'язковим для всіх держав, незалежно від того, приєдналися вони до Протоколу І чи ні, оскільки воно було прийняте без суперечностей і застережень.

Це впливає також на рівень соціальної підтримки терористів, вони втрачають підґрунтя для формування вигідної суспільної думки, оскільки втрачають статус «позаправового» стану. Тобто вони істотно обмежуються в аргументах і мотивації до необмеженого застосування терористичних актів із посиланням на вимушені позаправові умови, у які їх поставило міжнародне співтовариство.

Таким чином, є підстави вважати, що юрисдикція права збройних конфліктів щодо протидії тероризму є цілком можливою. На наявність політико-правової бази для цього вказують як аргументи, що ґрунтуються на юридизованому аналізі норм і положень міжнародного права збройних конфліктів, так і аргументи сфери соціології права. Втілення зазначеної юрисдикції відбувається через такий гнучкий механізм реагування на трансформацію форм, способів і засобів збройної боротьби, що склався в цій галузі міжнародного права.

Саме за такою логікою «супроводження» правом змін у змісті збройної боротьби, що відбиває динаміку асиметрії соціально-економічної поляризації як у внутрішньодержавному, так і в міжнародному вимірі, пов'язується можливий наступний крок в еволюції нормотворення цієї сфери. Зокрема, вважається за можливе, що об'єктом регулювання права збройних конфліктів можуть бути збройні конфлікти терористичного характеру. Припускається вірогідність розробки й прийняття спеціального Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., який мав би регулювати правовідносини під час збройних конфліктів терористичного характеру. Такими пропонується визначити міжнародні збройні конфлікти та збройні конфлікти неміжнародного характеру, під час яких хоча б одна з протиборчих сторін застосовує в політичних цілях терористичні акти [1 с. 373].

Окрім запропонованого рамочного визначення збройного конфлікту терористичного характеру, ключовими питаннями, які визначають дієвість можливого спеціалізованого Протоколу цієї сфери, повинне стати формулювання умов визнання певних угруповань, що сповідують терористичні методи боротьби, стороною в конфлікті.

Цими умовами вважаємо насамперед такі:

- наявність організаційно структурованого розгалуженого політичного руху (організації, угруповання, мережі) на чолі з авторитетним керівництвом, визначеним об'єктивною процедурою;
- наявність народу, нації, відомої й визнаної в міжнародних взаємодіях етнічної, культурної або соціальної групи, правомірні за міжнародним правом інтереси якої уособлює політичний рух (організація, угруповання, мережа);
- наявність порушеного основоположного права таких груп за Статутом ООН, що виражається через чітко сформульовану політичну ціль руху;

– наявність суб'єкта-порушника певного принципу або норми міжнародного права щодо соціальної або етнічної групи, інтереси якої представляє політичний рух (організація);

– наявність діянь зазначеного в попередньому пункті суб'єкта-порушника, що містять ознаки складів міжнародних злочинів або інших порушень міжнародного права;

– наявність діянь суб'єкта-порушника, що не складають злочину за міжнародним правом, проте спричиняють шкоду соціальній або етнічній групі, яку представляє терористичне угруповання, і перешкоджають реалізації права або свободи, передбаченої принципами й нормами Статуту ООН або інших актів міжнародного права.

Окрім цього, спеціалізований Протокол повинен містити склади злочинів терористичного й суміжного характеру, які підлягають юрисдикції, а саме: терористичні акти, акти тероризму, тероризування населення, захоплення заручників, захоплення об'єктів транспорту, інфраструктури, захоплення техногенно небезпечних об'єктів, вбивства з політичних мотивів, організація масових заворушень тощо.

Причому, як зазначалося вище, визначення складу злочину «акт тероризму» передбачається в широкому розумінні. Воно мусить охоплювати діяння держав і фізичних осіб, що їх представляють, які в прямому зв'язку створюють підстави для збройного опору та разом із терористичними актами утворюють у відповідь міжнародний злочин «тероризм».

Об'єктивною умовою можливості такого збройного спору (за незіставності військово-економічних рівнів сторін) вбачається військова іррегулярність повстансько-партизанського або терористичного типу. Проявляючись через суб'єктивний елемент складу міжнародного злочину «тероризм», ця умова є ключовою його характеристикою як загрози планетарного рівня.

Налагодження практики реалізації таких норм утворює можливості для попередження й придушення значної частини терористичних проявів, зміст яких полягає в спричиненні загибелі невинних людей, а також усунення умов, що сприяють їх підготовці та здійсненню, удосконаленню й поширенню терористичних методів і способів дій.

Таким чином, підстави для зниження терористичної активності через можливість гуманітарного права зберігаються та можуть нарощуватися за умов реального й послідовного їх застосування.

Завдяки зазначеному уточненню юрисдикції щодо збройних конфліктів відбувається конкретизація зобов'язань сторін, метою яких у цілому є обмеження жаків збройної боротьби та які покладаються на тих, хто воює, з гуманітарних міркувань діючими конвенціями, загальними принципами права, нормами звичаєвого права, мають рівну силу для всіх учасників цих конфліктів.

Література

1. Антипенко В.Ф. Оптимізація антитерористичної системи держави в умовах міжнародної і регіональної інтеграції / В.Ф. Антипенко. – К. : Ін-т міжнародних відносин Нац. авіаційного ун-ту, 2007. – 406 с.
2. Действующее международное право (избранные документы) : [учеб. пособие] / сост. : Ю.М. Коловцов, Э.С. Кривчикова. – М. : МАМП, 2002. – 992 с.

3. Дополнительный протокол к Женевским конвенциям от 12 августа 1949 г., касающийся защиты жертв вооруженных конфликтов немеждународного характера, от 8 июня 1977 г. // Действующее международное право (избранные документы) : [учеб. пособие] / сост. : Ю.М. Колосов, Э.С. Кривчикова. – М. : МАМП, 2002. – С. 730–737.
4. Тиунов О.И. Международное гуманитарное право : [учебник для вузов] / О.И. Тиунов. – М. : Норма, 1999. – 328 с.
5. Шмитт К. Теория партизана / К. Шмитт ; пер. с нем. Ю.Ю. Коринца. – М. : Праксис, 2007. – 301 с.

Анотація

Антипенко А. В. Террористичний конфлікт як об'єкт регулювання міжнародного права збройних конфліктів. – Стаття.

У статті обґрунтовано пропозицію щодо підвищення ефективності міжнародно-правового впливу на тероризм через введення цього злочину в поле регулювання міжнародного права збройних конфліктів. Підставою для цього визнано кваліфікацію тероризму як специфічного різновиду збройного конфлікту.

Ключові слова: тероризм, терористичний акт, терористичний конфлікт, збройний конфлікт, іррегулярність, міжнародне право збройних конфліктів, методи й засоби збройної боротьби.

Аннотация

Антипенко А. В. Террористический конфликт как объект регулирования международного права вооруженных конфликтов. – Статья.

В статье обосновано предложение по повышению эффективности международно-правового воздействия на терроризм через введение этого преступления в поле регулирования международного права вооруженных конфликтов. Основанием для этого признано квалификацию терроризма как специфической разновидности вооруженного конфликта.

Ключевые слова: терроризм, террористический акт, террористический конфликт, вооруженный конфликт, иррегулярность, международное право вооруженных конфликтов, методы и средства вооруженной борьбы.

Summary

Antypenko A. V. Terrorist conflict as an object of regulation of the international law of armed conflict. – Article.

Proved a proposal to improve the effectiveness of international legal effect on terrorism through the introduction of this crime in the field of regulation of the international law of armed conflict. Basis for this is recognized qualification of terrorism as a specific kind of armed conflict.

Key words: terrorism, act of terrorism, terrorist conflict, armed conflict, irregular, international law of armed conflict, methods and means of armed struggle.

УДК 343.615(477)

И. Р. Данильченко

К ВОПРОСУ О МАСШТАБАХ РАСПРОСТРАНЕНИЯ СЕМЕЙНОГО (ДОМАШНЕГО) НАСИЛИЯ

Постановка проблемы. В последние годы значительное распространение получили преступления, совершаемые в семейно-бытовой сфере. Причиной тому является имущественное разделение общества, снижение уровня жизни значительной части населения, социально-бытовая неустроенность, безработица, бесправность, политическая нестабильность, алкоголизация и наркотизация населения, которые и содействуют усилению криминализации общества. Крайним проявлением семейного неблагополучия является насилие в семье, масштабы которого становятся реальной угрозой для общества.

Анализ последних достижений и публикаций. В основном проблема противодействия и предупреждения насильственных преступлений исследовалась в рабо-